

JEŻÓW

Lokalizacja (historyczna i współczesna)

JEŻÓW, dawny powiat rawski województwa rawskiego (ob. gmina Jeżów, powiat Brzeziny, województwo łódzkie) / dekanat skierniewicki, archidiaconat łowicki archidiecezji gnieźnieńskiej (ob. dekanat brzeziński archidiecezji łódzkiej)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. ANDRZEJA APOSTOŁA, polichromia belki tęczowej z inskrypcją łacińską

Datowanie (z fazami)

po 1510-1530

Fundator / fundatorzy (odpowiednio do faz)

Inicjatywa o. Mikołaja Wylezińskiego (zm. 1539), w latach 1510-1530 proboszcza jeżowskiego i opata konwentu benedyktynów w Lubiniu Wielkopolskim, wspólnie z ojcami z miejscowej filii-prepozytury parafialnej opactwa lubińskiego

Wykonawcy (osoby, warsztat, krąg artystyczny) – pierwotni i wtórni

nieustaleni

Historia powstania

Kościół benedyktyński wzmiankowany od XIII w. (parafia erygowana 1273), pozostający pod patronatem książąt mazowieckich, po 1510 r. początek budowy nowej nawy z fundacji opata lubińskiego Mikołaja Wylezińskiego, proboszcza jeżowskiego w latach 1510-1530. Po rozbudowie świątyni w latach 1904-1914 wg proj. Konstantego Wojciechowskiego, która objęła rozbiórkę prezbiterium i zakrystii, oryginalna XVI-wieczna belka tęczowa pozostawiona na miejscu.

Przekształcenia, remonty, konserwacje

Zakres prac konserwatorskich w XVI-XIX w. nieznanym, w 1. poł. XVIII w. wymiana krucyfiksów na nowy, późnobarokowy. Poddana renowacji, być może z odnowieniem polichromii i inskrypcji, najprawdopodobniej w trakcie lub po zakończeniu rozbudowy świątyni. Ostatnia konserwacja zachowawcza po 2015 r.

Kompozycja / układ

Belka o przekroju kwadratu. Na frontowej stronie od dołu i góry dwa żółtawe pasy z cienkimi czarnymi liniami. W środku pas biało-kredowy, z czarno malowanym tekstem inskrypcji łacińskiej. Jego treść to cytata z *Introitus* Repertorium Gregoriańskiego, zbioru modlitw śpiewanych przez benedyktynów w trakcie wspólnych modlitw chórowych. Tekst zapisany nowożytną wersją kapitały antycznej, miejscami zatarty, bez przywrócenia oryginału: „MIHI AUTEM ABSIT GLORIARI [,] NISI IN CRUCE DOMINI NOSTRI [IESU] [CH]RISTI. PER QUEM MIHI MUNDUS CRUCI[FIGUS EST ET EGO MUNDO].”

Ikonografia

brak

Analiza formalno-stylistyczna

Obiegowe formy kompozycji, typowy dla okresu powstania kaplicy krój pisma i zapisu daty nie pozwalają na identyfikację potencjalnego warsztatu malarskiego.

Źródła i literatura przedmiotu

Dzieło nieujęte w literaturze przedmiotu. Szerzej na temat kościoła parafialnego benedyktynów w Jeżowie zob.: *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. II: *Województwo łódzkie*, red. J. Z. Łoziński, z. 1: *Powiat brzeziński*, oprac. zbiorowe, Warszawa 1951, s. 14-15; J. Urban, *Prepozytury lubińskie w XVI wieku*, „Zeszyty Lubieńskie”, IV, 1995, s. 27-40; M. R. Kunkel, *Architektura gotycka na Mazowszu*, Warszawa 2005, s. 233-234.

Fotografie:

Jeżów, kościół parafialny-prepozytura benedyktynów lubińskich pw. św. Andrzeja apostoła, wnętrze, ściana wschodnia-tęczowa, belka tęczowa z późnobarokowym krucyfiksem, po 1510-1530, wyk. nieustalony warsztat lokalny, fot. MW, 2020.